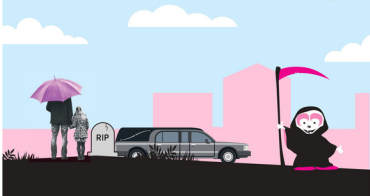

Doodgewoon in de klas

In de les
praten over
dood en
afscheid

groep 7 / 8

Hoe kunt u leerlingen ondersteunen en leert u hen spelenderwijs omgaan met de dood en afscheid?

Door les te geven uit het lespakket Doodgewoon in de klas.
Hiermee voldoet u ook aan de kerndoelen van het basisonderwijs.

Doodgewoon in de klas is een digitale lesomgeving voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs. Het doel van het lesmateriaal is om de dood uit de taboesfeer te halen en leerkrachten concrete handvatten te geven om met dit onderwerp in hun groep aan de slag te gaan.

Het lesmateriaal is gemakkelijk en flexibel in gebruik en passend bij de leeftijd en de leefwereld van de leerlingen. De kinderen gaan met de volgende onderwerpen aan de slag:

1. Alles gaat voorbij

Leerlingen leren over sterfte in relatie tot de kringloop van de natuur en de levensloop. Dood hoort bij leven. Welke voorstelling hebben zij ervan?

2. Begraven en cremeren

Wat gebeurt er bij dood zijn, begraven en cremeren? Wat betekent condoleren, mag je dan appen? Zijn er gedragsregels of dilemma's, en wat zijn jouw laatste wensen eigenlijk...?

3. Rituelen en cultuur

Over uitvaartrituelen bij religies en bevolkingsgroepen, onderscheid en overeenkomsten, gebruiken uit het verleden en in de toekomst

4. Verdriet en herinnering

Over afscheid nemen, rouwen en missen, hoe je iemand kunt herdenken en hoe je herinneringen 'levend' kunt houden.

Over lespakket Doodgewoon in de klas

Leerkrachten en leerlingen

Leerkracht, groep 8:

"Praten over leven en dood ligt buiten mijn comfortzone. Maar het introductiefilmpje leidde het onderwerp goed in."

Leerkracht, groep 7:

"We vonden de lesmodules en handleiding erg praktisch en duidelijk. Fijn om mee te werken en naar eigen hand te zetten."

Coördinator bovenbouw:

"De oom van een leerling overleed plotseling. De moeder informeerde ons en zei direct hoe fijn het was dat drie weken eerder in de klas openlijk over doodgaan was gesproken."

Mohammed, 11 jaar:

"De dood is natuurlijk niet echt een leuk onderwerp, maar het is wel goed om het erover te hebben."

Liam, 12 jaar:

"Ik heb veel geleerd en ook wel gelachen. Als ik later dood ben mag mijn as in een voetbal. Dan kunnen mijn vrienden nog met me voetballen."

Leerkracht, groep 7:

"Ik had de kinderen onderschat. Ze waren geïnteresseerd en zaten vol met vragen en verhalen. De angst zat bij mij, niet bij hun."

Merel, 12 jaar:

"Ik vertelde het aan papa. Hij kreeg tranen in zijn ogen toen hij zag wat ik voor opa had gemaakt. Dat was heel mooi."

Bij welke lesstof sluit het lespakket goed aan?

Wat en wanneer

Kerdoelen*

Doodgewoon in de klas past goed in de lessen taal, biologie, wereldoriëntatie (o.a. geschiedenis en levensbeschouwing) en kunstzinnige vorming. Ook kun je met de lesmodules werken aan burgerschapsvorming. De methode draagt in belangrijke mate bij aan de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling.

Doodgewoon biedt afwisselende werkvormen:

- filmpje prikkelt voorkennis
- quizvragen stimuleren meningsvorming
- beeldverhalen naar keuze
- mindmapping, gedichten schrijven, een herinneringsobject maken, onderzoekopdracht en rituelenquiz, huiswerkopdracht, uitvaartwensen en... een bijzondere bucketlist

Tijdsduur:
van één lesuur tot themaweek

* zie ook handleiding, kerndoelen 1, 2, 4, 5
34, 37, 38, 52 en 54, 56

Aanleiding

Er zijn veel aanleidingen voor een les over de dood. Denk aan de herfst en valende bladeren, een huisdier, familielid of BN-er die sterft, een nieuwsactualiteit of speciale dagen zoals Allerzielen, Halloween, Dodenherdenking en de Week van de Begraafplaats.

Leerkracht, groep 8:

'We hebben er de hele woensdagochtend voor ingepland. En ik heb de leerlingen gevraagd of ze allemaal een dierbaar object meenemen van thuis. Je wilt écht de tijd nemen voor wat bovenkomt.'

Waarom zijn lessen over de dood belangrijk?

De dood is onlosmakelijk verbonden met het leven. Ook jouw leerlingen krijgen vroeg of laat te maken met dood en afscheid. Praat hierover vóórdat er tranen zijn. Zo geef je ze bagage mee voor toekomstige momenten. Bovendien is het een fascinerend thema waar kinderen vragen over hebben.

Bij de leerlingen

Er wordt niet alleen kennis aangeboden, maar ook gewerkt aan sociale vaardigheden en gespeeld met de kracht van taal en ritueel.

Thuis

Ouders voelen zich gesteund als een sterfgeval zich in de thuissituatie voordoet. Met de lessen zijn kinderen beter voorbereid op wat komen gaat.

Leerkracht groep 8:

'Het is waardevol, want je vliegt het thema aan op een moment dat het niet zo beladen is. Dat werkt écht. Ik merk dat de leerlingen nieuwsgierig zijn en er graag meer over willen weten.'

In de klas

De lessen dragen bij aan een open sfeer in de klas. Leerlingen delen hun ervaringen en gevoelens. Het schept verbondenheid.

Op school

De lessen bevorderen emotionele weerbaarheid en maken leerlingen vertrouwd met het onderwerp. Bovendien leren ze over rituelen bij andere culturen en dat bevordert wederzijds respect.

Kindercoach:

'Tijdige voorlichting en kennis van feiten nemen bij kinderen angst weg en helpen bij een goede rouwverwerking later.'

Gast spreker

TIP! Via het kopje 'Gastles' op doodgewoonindeklas.nl nodig je gratis een gast spreker uit. Een gast spreker heeft een beroep dat met de dood te maken heeft. Denk aan een uitvaartverzorgers, ritueelbegeleider of iemand die grafstenen maakt. De gast spreker geeft een boeiende gastles die met de leerkracht wordt afgestemd. Kinderen vinden zo'n ervaringsverhaal uit eerste hand machtig interessant: de dood komt tot leven. Er is volop ruimte tot het stellen van vragen.

Dirk Timmer, uitvaartverzorgers in Gelderland:

"Ik betrek kinderen altijd zoveel mogelijk bij het regelen van een uitvaart. Ook voor hen is het belangrijk om afscheid te nemen. Ze willen vaak precies weten wat er allemaal gebeurt. Ik vertel daar graag over in de klas."

Directeur:

"Wij zijn graag een school waar je kunt lachen en huilen."

Coördinator bovenbouw:

"Het is goed dat ons team er aandacht aan besteedt, juist als er geen calamiteit is. Zo ervaren kinderen op een luchtige manier dat de dood onderdeel is van het leven."

Doodgewoon in vogelvucht

- Voor bovenbouw PO
- Gemakkelijk in gebruik, weinig voorwerk nodig
- Handleiding en ouderbrief
- Werkt op digitaal schoolbord, tablet, computer en ook met losse werkbladen
- In 1 lesuur breng je al de basiskennis over. Meer tijd? Ga dan de verdieping in!
- Flexibele opzet
- 'Kerdoel-proof'
- Gratis en zonder inlog

Geluk en verlies horen dicht bij elkaar. Daarom: doodgewoon in de klas.

Leerkracht, groep 8:

'Tijdens mijn vakantie in Marokko heb ik een begraafplaats bezocht en daarvan foto's gemaakt. Die foto's heb ik getoond in de klas, tijdens de geschiedenismodule. Dat werkte goed en zo kon ik er iets van mezelf in leggen.'

Leerkracht, groep 8:

'Bij veel leerlingen was de bucketlist en 'laatste wensen' opdracht favoriet. Ze spreken dan over wat ze waarderen in het leven, en wie ze lief hebben. Dat raakte me.'

Resa, 11 jaar:

'Ik vond de opdracht over andere culturen leuk. Een Surinaamse begrafenis lijkt me wel wat. Want dan wordt er ook gedanst!'

www.doodgewoonindeklas.nl

Staat de dood bij u al op het lesprogramma?

Via het digibord op www.doodgewoonindeklas.nl heeft u gratis toegang tot alle lesonderdelen, verschillende werkvormen en een praktische handleiding.

Educatie

Ook zo weinig tijd voor een schooluitje?
Met dit lespakket voor groep 7/8 brengen we het museum naar de klas.

Museum

Hoe wij omgaan met de dood zegt veel over wie we zijn, onze afkomst en de tijd waarin we leven. In Nederlands Uitvaart Museum Tot Zover staat het nationaal funerair erfgoed en de moderne uitvaart in het multiculturele Nederland van nu centraal. De collectie omvat onder meer haarschilderijen, prenten, post-mortemfoto's, dodenmaskers, grafzerken, kisten en urnen maar ook een verzameling miniatuurlijkewagentjes en ingrediënten voor een moderne moslim-uitvaart zoals lotuspoeder, kamfer en musk.

Museum Tot Zover is gevestigd op De Nieuwe Ooster in Amsterdam, één van de mooiste gedenkparken van Nederland.

Adres

Kruislaan 124, 1097 GA Amsterdam
www.totzover.nl

Colofon

Het digitale lesmateriaal Doodgewoon in de klas is ontwikkeld door Nederlands Uitvaart Museum Tot Zover, dankzij subsidie van het Dr. C.J. Vaillant Fonds en Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Concept & realisatie: Podium Bureau voor Educatieve Communicatie

Speciale dank aan: leerkrachten en leerlingen Daltonschool De Meer & Islamitische basisschool As-Siddiq in Amsterdam Oost.

Vragen, opmerkingen of interesse in een docentenrondeleiding?

Neem gerust contact op met Laura Cramwinckel, projectleider kenniscentrum en educatie.
l.cramwinckel@totzover.nl

© Museum Tot Zover 2018

Nederlands
Uitvaart Museum **tot ZOVER**

